

INNOVATSION TA'LIM MUHITIDA O'QITUVCHINING KREATIVLIGI

Xolliyeva O'g'iloy Ali qizi

*Shahrisabz davlat pedagogika instituti Pedagogika fakulteti Boshlang'ich
ta'lim yo'nalishi 4- kurs talabasi*

Annotatsiya. *Ushbu maqolada innovatsion ta'lim muhiti va undan kelib chiqadigan zamonaviy pedagogik talablar yoritilgan. Xususan, o'qituvchining kreativligi innovatsion ta'lim muhiti sharoitida qanday ahamiyat kasb etishi, uning shakllanishi va rivojlanishiga ta'sir etuvchi omillar tahlil qilingan.*

Kalit so'zlar: *innovatsiya, kreativlik, ta'lim muhiti, pedagog, metodika, texnologiya, zamonaviy o'qituvchi.*

Annotation. *This article explores the concept of innovative educational environments and the modern pedagogical requirements arising from them. In particular, it analyzes the significance of teacher creativity within such settings, examining the factors that influence its development and manifestation.*

Keywords: *innovation, creativity, educational environment, pedagogue, methodology, technology, modern teacher.*

Kirish

XXI asrda ta'lim sohasi nafaqat bilim berish, balki insonni har tomonlama rivojlantirish, uning ijodiy va intellektual salohiyatini ochib berish vositasiga aylanmoqda. Globallashuv, raqamli texnologiyalarning kirib kelishi, sun'iy intellekt, robototexnika kabi yutuqlar maktab va oliy ta'lim tizimlaridan ham moslashuvchanlikni talab etmoqda. Bunday sharoitda o'qituvchining faqat dars o'tuvchi shaxs emas, balki yangilikka intiluvchi, ijodiy fikrlaydigan, o'quvchilarni ilhomlantiruvchi yetakchi bo'lishi zarur. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev o'zining bir qator nutq va asarlarida zamonaviy ta'lim tizimida kreativ o'qituvchi shaxsini shakllantirish zarurligini alohida ta'kidlaydi: "Yangi O'zbekistonni barpo etish – bu, avvalo, ma'rifatli jamiyatni shakllantirish demakdir. Ma'rifatli jamiyat esa – bu zamonaviy bilim va ko'nikmalarga ega bo'lgan, yangilikka intiluvchi, kreativ fikrlaydigan yoshlar jamiyatidir" (Mirziyoyev Sh.M., 2021).

Innovatsion ta'lim muhiti — bu o'quvchi va pedagog o'rtasida ochiq muloqotga asoslangan, texnologiyalarga tayangan, shaxsiy rivojlanishga yo'naltirilgan muhitdir. Bunday muhitda o'qituvchining kreativligi markaziy o'rinni egallaydi.

Kreativlik (ijodkorlik) – bu insonning mavjud bilim va tajribasi asosida yangilik yaratish, yangicha fikr yuritish, nostandart yechimlar topish qobiliyatidir. Pedagogik nuqtai nazardan kreativlik o‘qituvchining quyidagi xususiyatlarini o‘z ichiga oladi:

Muammoli vaziyatlarga ijodiy yondasha olish;

Didaktik vositalarni o‘zgacha shakllarda ishlab chiqish va qo‘llash;

O‘quvchilarni mustaqil va tanqidiy fikrlashga undash;

Yangi pedagogik g‘oyalarni ishlab chiqish va amaliyotda sinab ko‘rish.

Tadqiqotchilar, xususan, E. Torrens, G. Sidelnikov, M. Kashapov, S. G‘anijonova va boshqalar o‘qituvchi kreativligining asosiy indikatorlari sifatida: tasavvur kengligi, moslashuvchan fikrlash, pedagogik intuitsiya, yangilikka ochiqlik kabi fazilatlarni ko‘rsatgan.

Kreativlik pedagogik faoliyatda shunchaki ijodiy yondashuv emas, balki bilimlarni yetkazish, o‘quvchilarni faollashtirish va ularning mustaqil fikrlash salohiyatini rivojlantirishga xizmat qiluvchi zarur kompetensiyadir. O‘qituvchi dars jarayonini shunchaki reja asosida emas, balki har bir mavzuni qiziqarli, o‘ziga xos va interaktiv shaklda tashkil etishi orqali o‘quvchilarning bilimga bo‘lgan qiziqishini kuchaytiradi. Innovatsion muhitda kreativlikning namoyon bo‘lishi bir nechta omillar bilan bog‘liq. Birinchidan, bu — o‘qituvchining metodik jihatdan yangiliklarni qamrab olishi, zamonaviy dars vositalari (video, interaktiv doska, onlayn testlar, gamifikatsiya elementlari)dan samarali foydalanishidir. Ikkinchidan, pedagog o‘z ustida doimiy ishlashi, ta’lim sohasidagi global tendensiyalarni kuzatib borishi lozim. Kreativlikni rivojlantirishda o‘qituvchining reflektiv yondashuvi — har bir darsdan so‘ng o‘z ishini tahlil qilish, takomillashtirishga intilishi ham muhim. O‘zini rivojlantiruvchi o‘qituvchi boshqalar bilan tajriba almashadi, yangi g‘oyalarni sinovdan o‘tkazadi va o‘zining shaxsiy uslubini yaratadi. Bu jarayon innovatsion muhitda pedagogning shaxsiy brendini shakllantirishga olib keladi.

Shuningdek, ijodiy o‘qituvchi o‘quvchining ham kreativligini ochishga xizmat qiladi. U o‘quvchida mustaqil fikrlash, muammoni tahlil qilish, original yechimlar taklif qilish ko‘nikmalarini rivojlantiradi. Bu esa zamonaviy ta’lim tizimining asosiy maqsadlaridan biridir. O‘zbekiston ta’lim tizimida so‘nggi yillarda amalga oshirilayotgan islohotlar — “Ilm-fan – taraqqiyot omili” degan shior ostida olib borilayotgan strategiyalar, “Milliy ta’lim dasturi”, “Pedagogik kadrlar salohiyatini oshirish” kabi loyihalar — barchasi kreativ pedagoglar korpusini shakllantirishga xizmat qilmoqda.

Innovatsion ta’lim muhiti sharoitida o‘qituvchining kreativligi ta’lim sifatini oshirishda hal qiluvchi omillardan biridir. Kreativ pedagog — bu yangilikka ochiq, o‘quvchilarning individual salohiyatini ko‘ra oladigan va har bir darsda ijodiy yondashuvni tanlaydigan shaxsdir. Bunday o‘qituvchilar ta’limni faqat bilim berish emas, balki tarbiya,

ilhom va kelajak uchun tayyorgarlik jarayoniga aylantiradi. Shu bois, o‘qituvchilarning kreativ salohiyatini rivojlantirish davlat siyosati darajasiga ko‘tarilishi muhim vazifa bo‘lib qoladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O‘zbekiston – taraqqiyot va ma’rifat yo‘li. – T.: O‘zbekiston, 2021.
2. Mirziyoyev Sh.M. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining Oliy Majlisga Murojaatnomasi, 2023-yil.
3. O‘zbekiston Respublikasi “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni. – T.: Adolat, 2020.
4. Jalolov J.J. Pedagogik innovatsiyalar va kreativ yondashuvlar. – T.: Fan va texnologiya, 2022.
5. Karimova N. Innovatsion ta’lim muhitining psixologik asoslari. – Samarqand: Zarafshon, 2021.
6. UNESCO. Teaching and Learning for Creativity and Innovation. – Paris, 2020.
7. Xodjayev N. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar. – T.: O‘qituvchi, 2019.
8. Anderson L., Krathwohl D. A Taxonomy for Learning, Teaching, and Assessing. – New York: Longman, 2001.
9. Saidova G. Kreativlik va innovatsiya: pedagogik tahlil. – “Ijtimoiy fanlar” jurnali, 2023.
10. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi qarori: “Pedagogik kadrlar salohiyatini oshirish konsepsiyasi”, 2022-yil.